

Onderwerp:	LTO Melkmarktbericht
Datum:	8 januari 2014
Auteur:	Klaas Johan Osinga

Productiedaling China en sterke vraag in VS zorgen voor vaste wereldmarkt

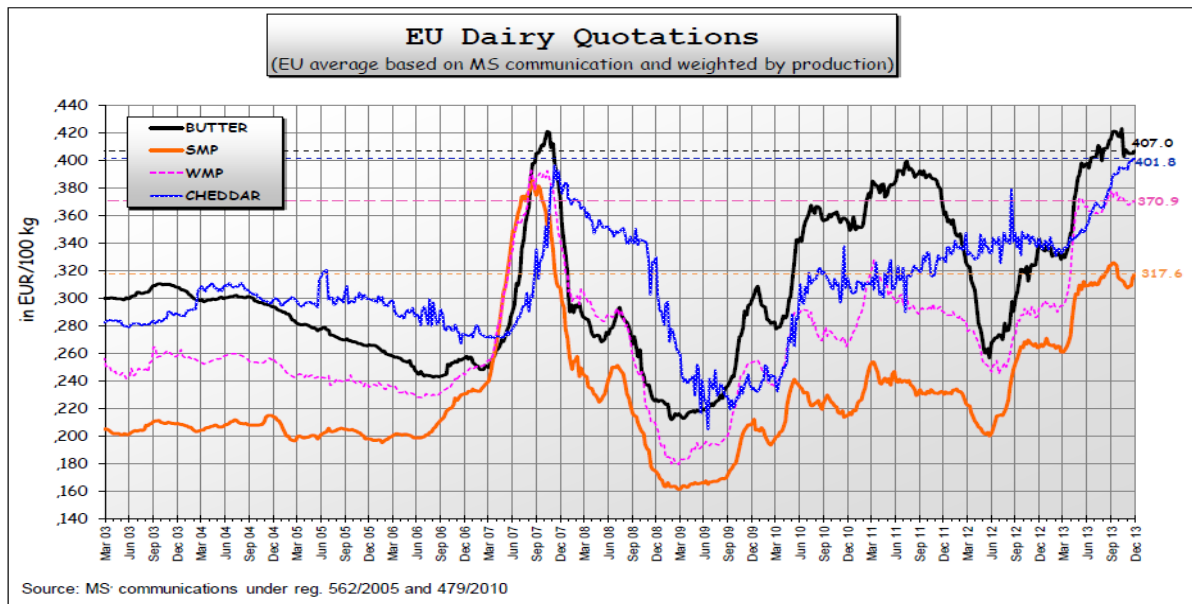
1. Samenvatting

- De melkproductie groeit in Europa, Nieuw Zeeland, VS en Argentinië.
- De melkproductie is in 2013 in China gedaald, zodat de Chinese importbehoefte vanaf oktober 2013 snel toenam. Bronnen geven aan dat China afgelopen jaar 2 miljoen melkkoeien heeft geslacht. Als oorzaken worden aangegeven: mismanagement, mond- en klauwzeer, hoge vleesprijzen. Bij een gemiddelde melkproductie van koe van 4.000 liter per jaar (bron: IFCN), zou dit 8 miljard liter melk schelen. Het is lastig dit soort informatie te verifiëren.
- De Amerikaanse zuivelvoorraden daalden het afgelopen najaar sneller dan normaal, wat duidt op een sterkere vraag in binnen en buitenland. De Amerikaanse kaasnoteringen en de class III termijnnoteringen in Chicago zijn de afgelopen weken gestegen, tegen de trend in die je normaal gesproken rondom deze tijd ziet.
- Samengevat: ondanks de flinke productiestijging in Europa en Nieuw Zeeland, is de mondiale markt nog steeds vast gestemd.
- De sterke euro was de afgelopen weken wel nadelig voor de concurrentiepositie van de Europese exporteurs.
- Het einde aan de één-kind politiek in China zal er de komende jaren de vraag naar babyvoeding verder stimuleren. USDA verwacht dat China in 2014 25% méér vol melkpoeder gaat importeren, namelijk 650.000 ton tegen ongeveer 520.000 ton in 2013.
- Duitsland, Nederland, Denemarken, Ierland, Luxemburg, Oostenrijk, Polen, en mogelijk Cyprus en België stevenen af op superheffing. In sommige lidstaten is de melkquotumprijs de afgelopen maanden gestegen, terwijl het quotum over 15 maanden weg is en ondanks de belofte die de Europese Commissie ooit deed dat er een zachte landing van het quotumsysteem zou plaatsvinden in alle EU-lidstaten.
- 19 landbouworganisaties in 11 EU-lidstaten vragen de Europese Commissie om een voorstel voor te leggen aan het EU-marktbeheerscomité om de vetcorrectiefactoren aan te passen, zodat alle lidstaten in het laatste quotumjaar (2014-2015) nog iets meer productieruimte krijgen.

2. Prijsontwikkelingen

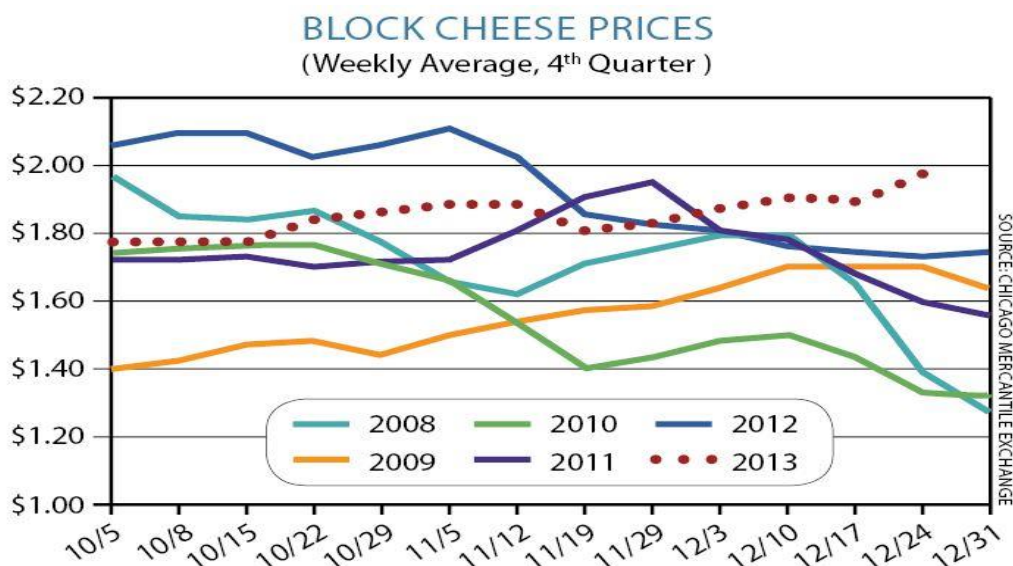
De stabiliteit in de wereldmarkt, die uiteindelijk de Nederlandse melkprijs dicteert, wordt onderbouwd door vol melkpoeder (3600 euro per ton), mager melkpoeder (3600 euro per ton) en boter (2900 euro per ton). Boterolie doet 4000-4300 euro per ton. Begin januari bracht room 4550 euro per ton op. Spotprijzen voor boerderijmelk variëren enorm afhankelijk van het tijdstip, calamiteiten en vetgehalte, en het gaat vaak om beperkte hoeveelheden. In Noord-Italië wordt

ongeveer 47 eurocent per kg betaald en in Duitsland 37 eurocent, bij 3,7% vet. Edammer kaas doet 3,70-3,85 euro per kg op de Duitse beurs in Kempten.

Figuur 1: EU-prijswontwikkeling voor boter, mager melkpoeder (SMP), vol melkpoeder (WMP) en cheddar tot half december 2013. Bron: Europese Commissie

Figuur 2 laat zien dat de kaasprijzen in de Verenigde Staten eind 2013 stegen. Normaal gesproken dalen de kaasprijzen rond deze tijd en een resultaat van de zeer beperkte melkproductiegroei in de VS en een aantrekkende markt. In het tweede kwartaal van 2013 groeide de Amerikaanse kaasafzet met 2,1%, maar dit groeide naar 5% in het derde kwartaal.

Figuur 2: kaasprijswontwikkeling in de Verenigde Staten. Bron: http://www.agweb.com/farmjournal/article/market_watch_diary_year-end_price_peak_NAA_Jerry_Dryer/

Het Duitse *Institut für Ernährungswirtschaft* (IFE) berekende voor december 2013 een boerderijmelkprijs van 44,8 cent per kg bij 4,0% vet (klik: http://www.ife-ev.de/attachments/045_Kieler-Rohstoffwert-Milch_12-2013.pdf). Dit is op basis van de Duitse noteringen voor boter en mager melkpoeder. De notering was in november 2013 43,8 cent.

Op www.milkprices.nl staan de berekende voorschotprijzen van 18 grote Europese zuivelverwerkers. De berekende voorschotprijzen kwam in november 2013 gemiddeld uit op € 40,55 bij 4,2% vet, een stijging van 17,6% ten opzichte van november 2012 (+ € 6,07). Dit is het hoogste niveau sinds de start van de LTO Internationale Melkprijsvergelijking in 2000. Gemiddeld stegen de prijzen in 2013 met 12% ten opzichte van 2012.

Arla houdt in januari de melkprijs op hetzelfde niveau als in december en november, toen € 41,08 per 100 kilo werd uitbetaald voor melk met 4,2% vet.

Het Duitse blad Topagrar (www.topagrar.com) publiceert een melkprijs voor de komende zes maanden op basis van de Eurex noteringen voor boter en mager melkpoeder, 4% melkvet en 6 cent per kg melk aan transport-, distributie- en verwerkingskosten. Dit leidt tot de volgende 'absicherbarer' (afsluitbare) melkprijzen (af boer): januari 43,8, februari 42,9, maart 42,3, april 40,0, mei 39,6 en juni 39,6.

Buiten Europa heeft Fonterra in december vastgehouden aan haar melkpreisverwachting van 8,30 Nieuw-Zeelands dollar per kilo milksolids (vet en eiwit) maar verlaagde zijn dividendverwachting per kilo milksolids van 32 naar 10 dollarcent. Samen ongeveer 39 eurocent per kg melk met 4,4% vet.

De situatie is ook in de Verenigde Staten stabiel, volgens de laatste gegevens. Voor 2013 wordt gerekend met melkprijzen van 19,90-20,00 US dollar per *hundredweight*. USDA verwacht prijzen tussen USD 19,70-20,50 dollar in 2014. Omgerekend naar euro's: 31,4-32,7 per kg bij 3,5% vet.

Ontwikkelingen aanbod

De gunstige markt van het laatste jaar is voornamelijk te danken aan de beperkte productiegroei in landen als de VS, delen van Europa, Nieuw Zeeland en Australië, en productiedaling in China, in combinatie met de aanhoudende goede vraag in Oost-Azië.

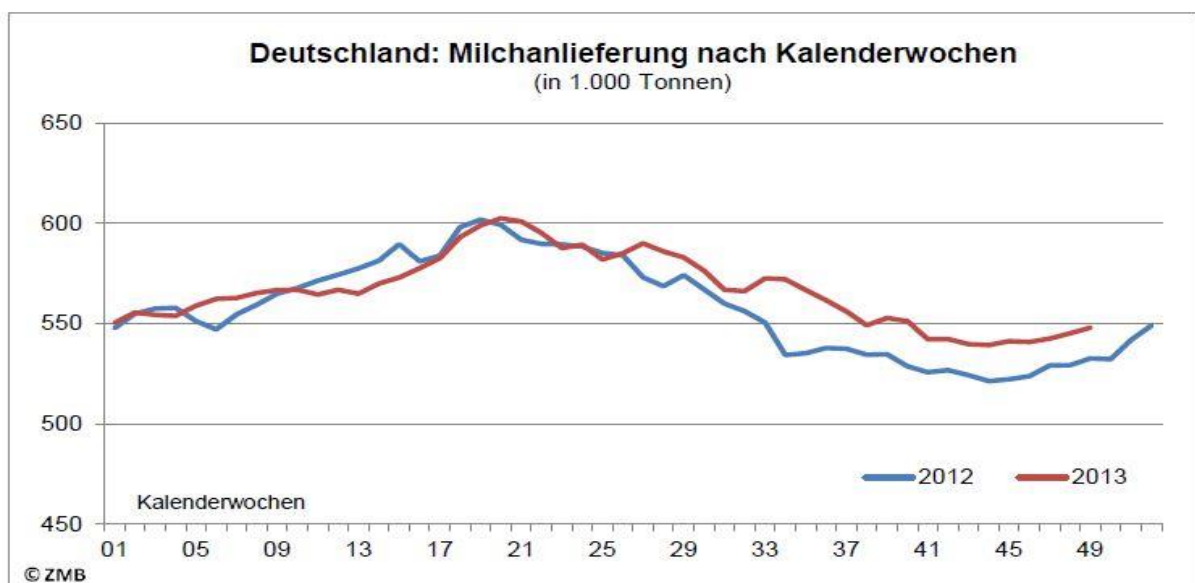
Daarom is het belangrijk om te zien hoe de productieprognoses zijn voor de komende tijd. Onderstaande **tabel** biedt een overzicht van de geschatte productiegroei in de belangrijkste zuivelexporterende landen.

Land	Melkproductie per jaar	Geschatte groei in % (eerste helft 2014)	Groei in miljarden kg (2014) ten opzichte van 2013
EU	150	2 – 3	3,0 – 4,5
USA	92	2 – 2,5	2,0 – 3,0
Nieuw Zeeland	20	10	2,0
Australië	9	0	0,0
Argentinië	12	5	0,6
Totaal 5 exporterende landen:			7,6 – 10,1
Wereld	730	+ 2	15
Cijfers van enkele importerende landen:			

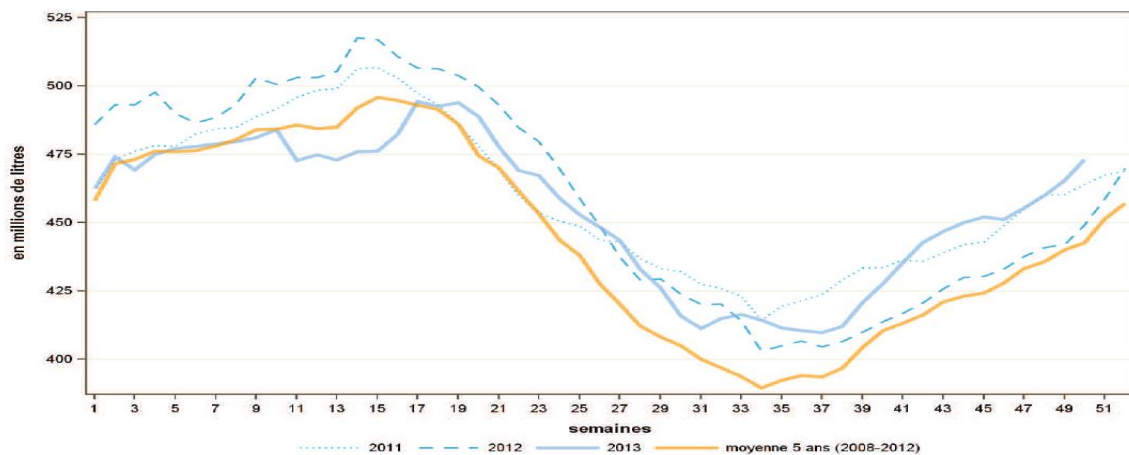
China	33	- 6/-20? 2013	0 ?
Brazilië	33	+3	1,0
Rusland	30	- 4	- 1,2

Toelichting:

- **Nieuw Zeeland** liet over de eerste maanden van het seizoen 2013-2014 6% productiegroei zien. Omdat de productie vanaf januari 2013 te lijden had van droogte, mag vanaf nu een groter groeipercentage verwacht worden. De omstandigheden voor melkproductie zijn aanzienlijk beter dan in de periode januari-maart 2013. Bovendien handhaaft Fonterra voorspeld nog een voorspelde uitbetalingprijs van 8,30 Nieuw-Zeelandse dollar per kg 'milksolids', 2,80 NZ\$ hoger dan twaalf maanden eerder. Dit zou een record betekenen. Hierdoor aangetrokken, zouden melkveehouders er voor kunnen kiezen door ruwvoer aankopen hun melkproductieseizoen te verlengen. Een probleem voor Fonterra is het gebrek aan poedercapaciteit; op basis van wereldmarktprijzen zou er 9,00 Nieuw-Zeelandse dollar per kg milksolids betaald kunnen worden. Daarom plant Fonterra investeringen in meer droogcapaciteit.
- De melkproductie blijft opvallend genoeg opnieuw achter in **Australië**; in de periode 1 juli – 1 december was er 3,9% achterstand in vergelijking met dezelfde periode van 2012.
- De **Europese Unie** liet vanaf juli 2013, na 12 maanden met daling, weer productiegroei zien. Gerekend van 1 april tot 1 oktober was de cumulatieve productiegroei +0,7%. Nederland toonde toen al enkele maanden uitschieters tot +10% ten opzichte van vorig jaar. Maar Duitsland, België (+8,6% in november 2013) Frankrijk (+5% in november en december 2013), Ierland, Polen (+3,5% in oktober 2013) en het Verenigd Koninkrijk (+9% in oktober en november 2013) haakten aan; in oktober was de EU-productie al +4,4% ten opzichte van dezelfde maand van 2012. Inmiddels zitten zelfs landen als Spanje, Zweden en Finland in de plus. Zie de figuren 3 en 4 voor de ontwikkeling van de melkproductie in Duitsland en Frankrijk (samen bijna 40% van het EU-quotum).

Figuur 3: melkproductie in Duitsland per kalenderweek in 2012 en 2013. Bron: ZMB.

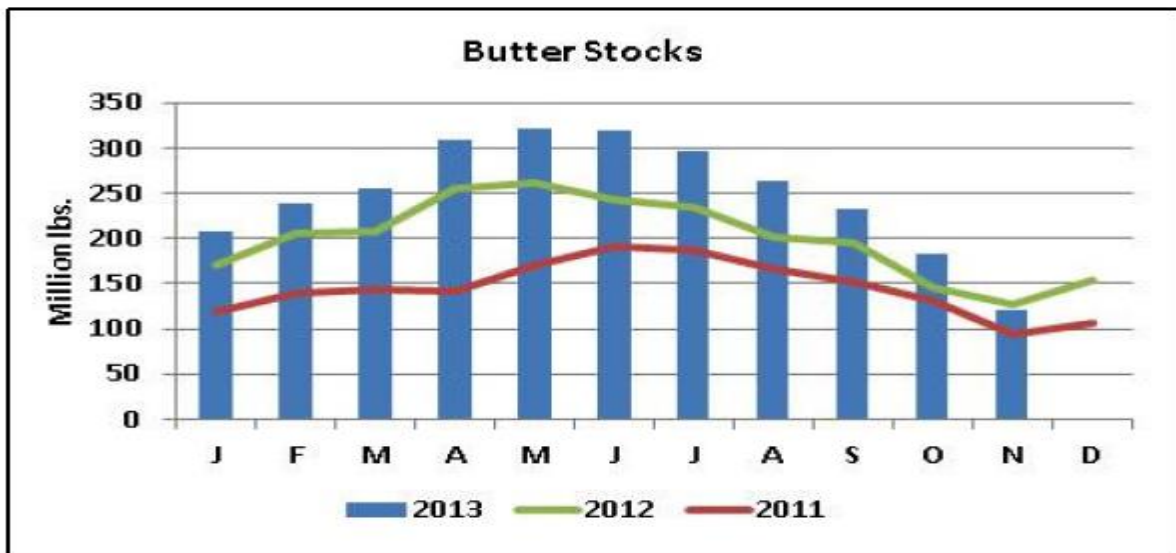

Source : FranceAgriMer / sondage lait de vache

Figuur 4: melkproductie in Frankrijk per kalenderweek in 2011, 2012, 2013 en het gemiddelde van 2008-2012. Bron: FranceAgrimer.

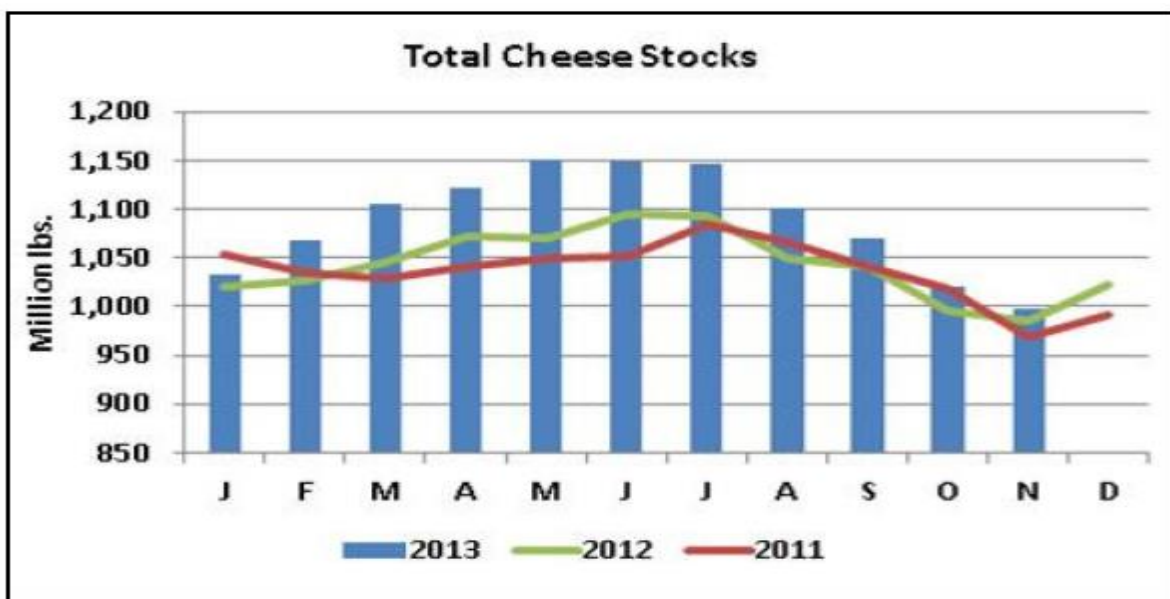
- De **Verenigde Staten** zaten in april 2013, vier maanden eerder dan de EU, alweer in de plus en koersten in augustus op +2,6% melkproductiegroei. Maar daarna stagneerde de groei: de productiegroei daarna beperkt bleef, tot vrijwel stabiel in oktober en november (+0,1%). Gerekend vanaf 1 januari tot eind november was de Amerikaanse productiegroei +0,5%, terwijl de zogenaamde 'milk-feed ratio' van USDA (Amerikaanse ministerie van landbouw) in december 2013 2,30 was. Dit is het hoogste niveau sinds oktober 2010. In 2013 waren de productieomstandigheden en beschikbaarheid van maïs veel beter dan in 2012. Maar wat de Amerikaanse melkproductie nu beperkt is het aantal koeien. Het aantal ligt op het laagste niveau sinds juni 2011. In 2013 werden 4,5% minder kalveren geboren dan in 2012. Verwerkingcapaciteit genoeg, maar de Amerikaanse melkveehouders hebben kennelijk meer tijd nodig om te reageren op de marktsituatie, terwijl ze toch geen last hebben van een melkquotum en op dit moment ook nog eens een gunstige euro-dollar koers.

Figuur 5 toont de spanning op de botermarkt. De Amerikaanse botervoorraad daalde in november 2013 met 33%. Dit bracht de voorraad tot beneden het niveau van dezelfde maand van 2012. Tot dan was de voorraad in 2013 steeds groter geweest dan in 2012.

Figuur 5: ontwikkeling van de botervoorraad in de Verenigde Staten. Bron: <http://www.milkproducerscouncil.org/>.

De ontwikkeling van de Amerikaanse kaasvoorraad vertoont een vergelijkbaar beeld: halverwege 2013 hoge voorraden. Maar deze was eind november 2013 aanzienlijk geslonken en nog maar 1,3% groter dan 12 maanden eerder (figuur 6). De kaasvoorraad is sinds augustus 2013 sneller afgenomen dan in 2011 en 2012.

Figuur 6: ontwikkeling van de kaasvoorraad in de Verenigde Staten. Bron: <http://www.milkproducerscouncil.org/>.

Kaas doet het ook goed in Europa: de productie nam de eerste tien maanden van 2013 toe met 1% naar 7,3 miljoen ton.

De mondiale groei van de vraag is gemiddeld zo'n 15 miljard kg per jaar (bron: FAO/OESO). Een deel hiervan moet door exporterende landen ingevuld worden. Van de mondiale productie wordt jaarlijks

meestal zo'n 50 miljard kg internationaal verhandeld, 7-8% van de mondiale productie inclusief melk van geiten, kamelen, buffels enzovoorts.

De vijf belangrijkste zuivelexporterende landen koersen op een extra aanbodsgroei van 8-10 miljard kg melkequivalent het komende jaar. Dit is ongeveer drie maal zoveel als afgelopen jaar. De EU is voor ruim 13% exporterend en dus is de melkprijs van Europese melkveehouders afhankelijk van de ontwikkelingen op de wereldmarkt.

Vraag

De wereldmarkt wordt sterk bepaald door de macro-economische ontwikkelingen. In Europa is de economische groei minder dan 1%, en Nederland zit daarbij in de achterhoede. De VS laat meer economische groei zien (+3% in oktober 2013). China zit nog steeds op ruim 7% en India op 4,8%.

De consumptievraag in **Europa** is het afgelopen jaar gestagneerd. Er zijn berichten over 2-4% daling in het derde en vierde kwartaal van 2013 in Frankrijk en Duitsland. Een uitzondering in Europa is het Verenigd Koninkrijk, waar de afzet van drinkzuivel in oktober 2013 met 1,5% steeg.

Er is consumptiegroei in de **VS**, dankzij de economie die er sneller groeit dan in Europa. De kaasafzet was in oktober 2013 3% groter dan in oktober 2012. De totale afzet van zuivelproducten groeide in oktober 2013 zelfs met 4%.

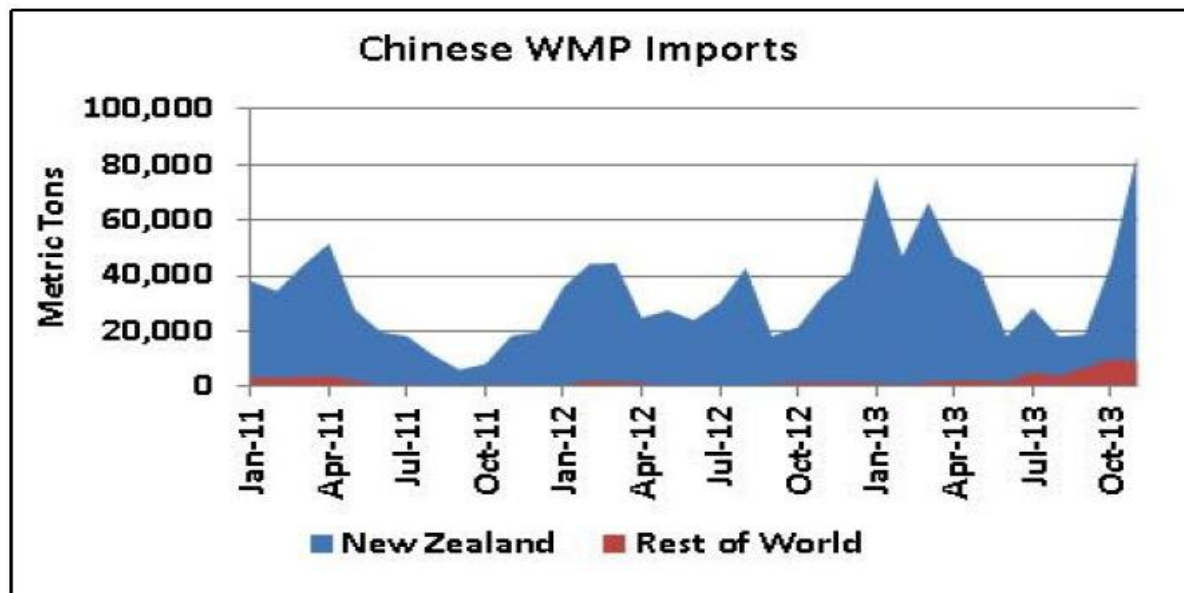
China heeft in 2013 meer zuivel geïmporteerd. De toename in het derde kwartaal wordt geschat op 17%, meer dan de exportgroei van de grote zuivelexporteurs. Dit verklaart grotendeels de vaste markt van de laatste maanden. In november 2013 importeerde China 93.151 ton aan vol melkpoeder, een record voor deze maand en 72% méér dan in oktober 2013 (figuur 7). Ruim 90% was afkomstig uit Nieuw Zeeland. Zoals hierboven aangegeven zit Fonterra aan haar maximum productiecapaciteit voor vol melkpoeder, dus andere melkpoederexporteurs krijgen nu ook toegang tot de Chinese markt.

Wat verklaart de afname van de Chinese melkproductie? Eén verklaring is mond-en-klauwzeer (mkz). Hoewel China weinig uitbraken meldt, zijn er berichten dat China 2 miljoen runderen geslacht heeft. Volgens het IFCN-netwerk telde China in 2012 bijna 8 miljoen melkkoeien die gemiddeld 4.300 liter melk per jaar geven. Bij een gemiddelde melkproductie van koe van 4.000 liter per jaar (bron: IFCN), zou een verlies van 2 miljoen melkkoeien 8 miljard liter melk schelen. Het is lastig dit soort informatie te verifiëren. China heeft bij de mondiale waakhond voor dierziekten OIE de mkz-status 'besmet' en hoeft daarom uitbraken niet te melden. Uit India komen wel regelmatig nieuwsberichten binnen over mkz en ook daar staat de melkproductie volgens bronnen onder druk. Een meer waarschijnlijke verklaring voor de melkproductiedaling is slecht management. Verder noemen bronnen nog de hoge vleesprijzen en ongunstige weersomstandigheden.

USDA heeft afwijkende cijfers. In 2013 komt de Chinese productie volgens USDA uit op 34,5 miljard kg. In 2011 was dit nog 33,3 miljard kg. USDA verwacht in 2014 een productietoename naar 36,7 miljard kg.

Het Amerikaanse ministerie van landbouw USDA verwacht echter wel dat China in 2014 25% méér vol melkpoeder gaat importeren, namelijk 650.000 ton tegen ongeveer 520.000 ton in 2013. USDA verwacht dat China in 2014 300.000 ton houdbare vloeibare melk importeert, tegen ongeveer

180.000 ton in 2013 (+67%). USDA verwacht voor 2014 7% toename van de zuivelconsumptie in China naar 38,5 miljard kg.

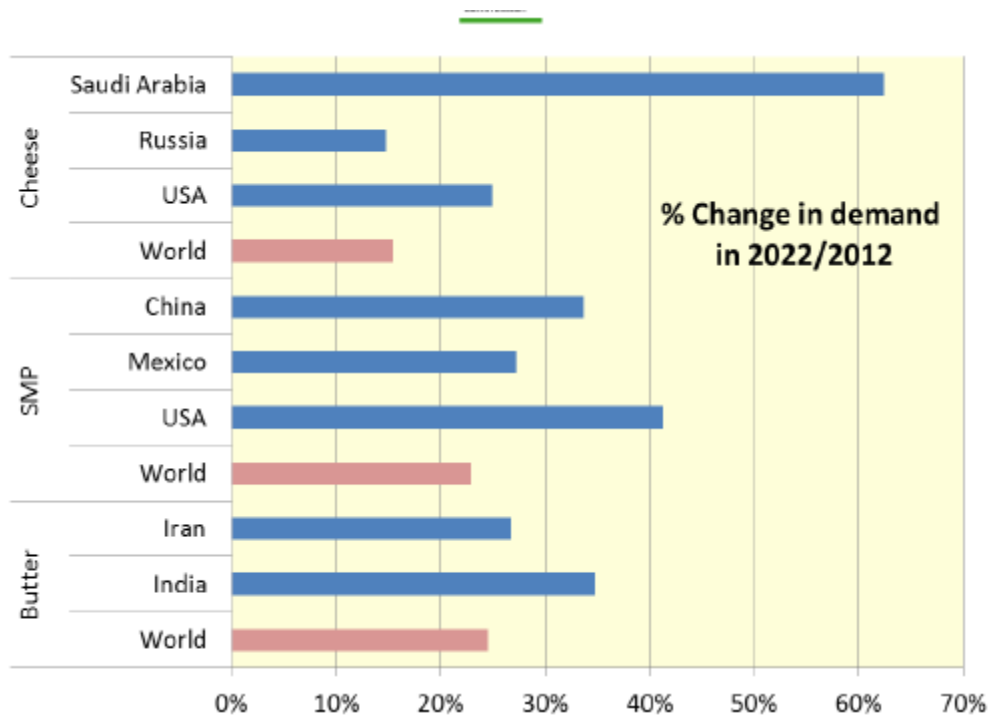
Figuur 7: ontwikkeling van de Chinese import van vol melkpoeder vanuit Nieuw Zeeland en uit de rest van de wereld tussen januari 2011 en oktober 2013.

Bron: <http://www.milkproducerscouncil.org/>

Rusland heeft in de eerste helft van 2013 10% meer zuivel geïmporteerd. Ondanks het importverbod voor Duitse kaas, nam de Russische kaasimport toe met 12.800 ton tot 153.641 in het eerste halfjaar van 2013. De EU-kaasexport groeide in die periode met 7%. Punt van aandacht is wel de tegenvallende economische groei: ongeveer 1% in 2014. **Brazilië** kampt eveneens met economische tegenwind: de economie krimpt in het derde kwartaal van 2013. Het lijkt er op dat Brazilië het komende jaar minder hoeft te importeren, omdat de eigen melkproductie flink groeit (+8,5% van 1 augustus – 1 november).

Veel inkopers hebben in 2013 steeds maar mondjesmaat ingekocht, omdat ze rekenden op meer melkproductie en (dus) dalende prijzen. Die kwamen niet, waardoor er tot eind 2013 ingekocht moest worden. De voorraden zijn nu over het algemeen nog steeds klein.

Figuur 8 geeft een indruk van de verwachte groei van de vraag naar kaas, mager melkpoeder en boter in 2022 ten opzichte van 2012. De mondiale vraag naar kaas zou met 15% groeien. De botervraag neemt met 25% toe. De Chinese vraag naar mager melkpoeder wordt verwacht met een derde te groeien.

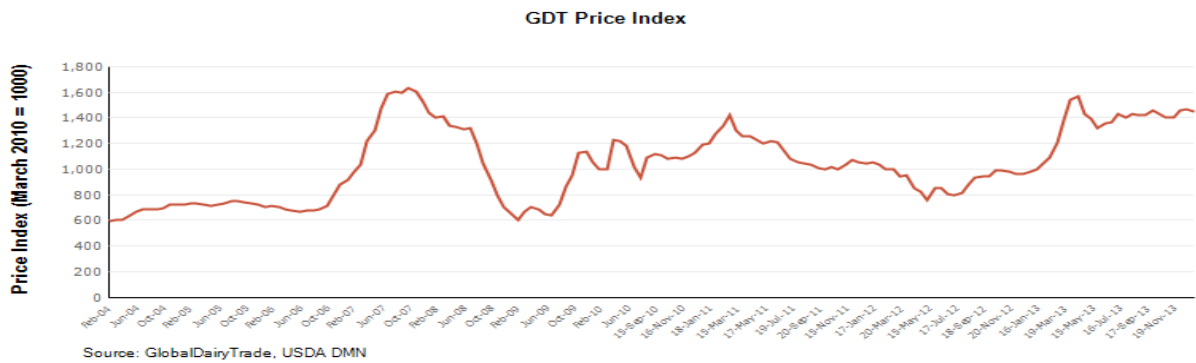
Figuur 8: toename van de vraag naar zuivelproducten (kaas, mager melkpoeder en boter) in 2022 ten opzichte van 2012. Bron: Europese Commissie.

Conclusie

De melkproductie groeit, maar de internationale markten hebben de extra volumes met opvallend gemak opgenomen. Lange tijd wachtten inkopers op lagere prijzen, en kochten ze maar mondjesmaat in. Eind 2013 moesten ze alsnog aan de bak. De reden is de aanhoudend grote vraag naar zuivelproducten in China. Over de oorzaken van de slachting van naar schatting 2 miljoen runderen in 2013 wordt gespeculeerd: ongunstig weer, slecht management dan wel dierziekten (mkz).

Begin 2014 zijn de voorraden klein. Dat betekent dat de productietoename voorlopig nog weinig invloed heeft op de melkprijs, zeker als het economisch herstel in Amerika en Europa doorzet. De prognose van Fonterra en de stabiliteit op GlobalDairyTrade (figuur 9) laat ook stabiliteit zien. De termijnmarkt in Chicago liet eind december zelfs nog een prijsstijging zien (figuur 10). Maar de situatie in China zal voorlopig van doorslaggevend belang blijken te zijn. Het loslaten van de één-kind politiek door China zal de komende jaren de vraag van zuivelproducten nog verder stimuleren.

De sterke euro (1,36 US dollar) zet de EU-export op korte termijn wel onder druk.

Figuur 9: ontwikkeling van de GlobalDairyTrade index sinds oktober 2003.

Figuur 10: prijsontwikkeling van het termijncontract voor levering van class III melk in mei 2014. De laatste notering (8 januari 2014) is omgerekend ongeveer 30,5 cent per liter, bij 3,5% vet. bron: www.cme.com.

Op de korte termijn, met de geringe voorraden en sterke vraag in China en de VS, lijkt er voorlopig genoeg markt te zijn voor meer melk en dus voldoende reden voor een stabiele melkprijs. De situatie in Zuidoost-Azië, met name de vraag in China, is cruciaal. Het einde aan de één-kind politiek in China zal de komende jaren de vraag naar babyvoeding verder kunnen stimuleren. Daarnaast is de vraag hoeveel de Nieuw-Zeelandse melkveehouders hun productie kunnen opvoeren bij de door Fonterra voorspelde prijs. Op enig punt zal een prijscorrectie optreden. De vraag is wanneer en hoe abrupt. Als de prijscorrectie eerder komt, zal de overgang vermoedelijk geleidelijker zijn.

Uitfaseren melkquotum

Het EU-melkquotum werd in 2012-13 met ruim 8 miljard kg melk onderschreden, ongeveer 5%. Oostenrijk (ongeveer € 26 miljoen door 3,8% overschrijding), Cyprus (0,8%), Denemarken (0,4%), Polen (0,2%) en Duitsland (0,1%) moesten superheffing betalen. Nederland moest 0,3 miljoen euro betalen door overschrijving van het quotum voor directe leveranties.

Voor 2013-2014 is superheffing nu al onvermijdelijk voor een aantal lidstaten. Nederland valt in deze categorie, maar mogelijk ook Duitsland (tot eind december 2,5% boven quotum), Oostenrijk (+2,1% tot en met oktober), Denemarken, Ierland, Luxemburg en mogelijk Polen, Cyprus en België. In

sommige lidstaten stijgt de prijs van quotum. Ruim een jaar voor het einde van het melkquotum is dat niet in lijn met de ooit door de Europese Commissie beloofde 'zachte landing' in alle EU-lidstaten.

19 landbouworganisaties in 11 EU-lidstaten, waaronder LTO, vragen de Europese Commissie om een voorstel voor te leggen aan het EU-marktbeheerscomité om de vetcorrectiefactoren aan te passen, zodat alle lidstaten in het laatste quotumjaar (2014-2015) nog iets meer productieruimte krijgen.

Deze oproep werd in de Landbouwrap van december 2013 ondersteund door 8 of 9 landbouwministers. Gezien de onwil bij de Europese Commissie om hier aan toe te geven (superheffing betekent inkomsten) lijkt de kans dat er voor het lopende seizoen 2013-2014 nog wat geregeld wordt, nihil. Voor het seizoen 2014-2015 gaat de discussie verder.